

خلاصه کارگاه سوم و چهارم در روز ۱۹ فروردین ۱۴۰۰

چکیده کارگاه:

- مدل های مطالعات بین رشته ای:
  - مدل تلفیقی که در آن ره آورد علوم مختلف با یکدیگر برخورد کرده و یکدیگر را به نقد می نشینند تا پوسته های ناسازگار حذف شده و به یک فهم مشترک برسند.
  - روش دوم به چالش کشیدن رویکردها به جای ره آوردها در علوم مختلف نسبت به مسائل هست تا از این طریق به یک فرا دیدگاه در مورد مسئله مطرح برسیم.
  - روش سوم **methodological reduction** نام دارد که در آن فرد دیدگاه خود را محور قرار داده و سایر دیدگاه علوم را مطابق با نظر خود تعدیل می کند.
- انجام مطالعات اسلامی در رشته های کاربردی نیازمند آشنایی با مدل های مطالعات بین رشته ای است.
- در کتاب روش شناسی مطالعات قرآنی تالیف شده توسط آقای دکتر قراملکی شرایط، ویژگی ها و مدل های مطالعات بین رشته ای توضیح داده شده است.
- در مطالعات و گفتگوی بین رشته ای اصل بر نقدپذیری است. جزم گرایی مانع مطالعات بین رشته ای و حتی معرفت شناسی است.
- معنای ابطال پذیری از منظر پوپر بدین معناست که مرز بین علوم متافیزیک و تجربی این است که علوم متافیزیک ابطال پذیر نیستند اما علوم تجربی خصلت ابطال پذیری دارند. البته این به این معنا نیست که گزاره های این علوم الزاماً باطل شده اند.
- فلسفه و گزاره های فلسفی اساساً ابطال ناپذیرند همچنین مایکرو تئوریه ابطال ناپذیرند.
- هر چند بعضی گزاره ها و علوم اساساً ابطال ناپذیرند اما تمام گزاره ها و علوم قطعاً نقدپذیر هستند لذا بین نقد پذیری و ابطال پذیری تفاوت وجود دارد.
- ادامه راهبردهای متن پژوهی:
  - ۴- تحلیل سیستمی: جستجو از معنای جمله در زمینه آن و فهم متن در پرتو منظومه معرفتی نویسنده. هر متن دارای یک سیستم و منظومه معرفتی است لذا تحلیل سیستمی در مطالعات اسلامی به معنای این است که عناصر یک متن در پیوند سیستم حاکم بر آنها معنادار و فهم می شوند. در تحلیل سیستمی متون اسلامی باید به منظومه فکری و معرفتی نویسنده متن توجه کرد.

- شماره ۵ کشف الگوها و روش ها از متن: به عنوان مثال کشف الگوهای حقوقی در رساله الحقوق امام سجاد علیه السلام . با وجود اینکه خود این رساله مسائل حقوقی را به صورت جامع و در تمام موارد و با تمام جزئیات بیان نمی کند اما حاوی الگو و مدل حقوقی جامعی برای اطلاق بر تمام مسائل حقوقی است. کتاب اخلاق حرفه ای در تمدن ایران و اسلام که تالیف دکتر قراملکی است با همین رویکرد نوشته شده است.
- ۶- کشف انگاره‌های نهان: انگاره نقاشی ذهنی از چیزی که به جای آن می‌نشیند است. منظور از انگاره دیدگاه و نگرش ذهنی نیست. انگاره ما از هر موجودیتی بر دیدگاه ما نسبت به آن موجودیت تاثیر می‌گذارد. در صورتی که بتوانیم انگاره های ذهنی موجود در متن را کشف کنیم کمک بسیار بزرگی در فهم و تحلیل متن می‌کند
- ۷- رهایی از برداشت ناروا: بین سه رویکرد استناد، استشهاد و استفاده، تمایز وجود دارد. استناد آن است که پس از مطالعه دقیق و فهم متن، برداشت وفادارانه نسبت به متن را به متن استناد دهیم. در استشهاد پس از مطالعه شتابزده متن برداشت‌های ناروایی را به متن نسبت می‌دهیم. در استفاده، محقق که یک فضای معرفتی خاص خود را دارد، پس از مطالعه متن الهامات و نکاتی را از فضای معرفت متن کشف می‌کند اما این نکات و الهامات را به متن نسبت نمی‌دهد بلکه معتقد است از متن برای کشف این نکات استفاده کرده است.